

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nic. Clenardi Epistolarvm Libri Dvo

Clénard, Nicolas

Antwerpen, 1566

Nicolavs Clenardvs Ioachimo Politae, S. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70781)

Cardinalibus : nos interim cum Regulis agentes , ut-
cunque fortem nostram solabimur. Non haberé quòd
expostularem, nisi ille hinc meas ante annum accepisset
litteras. Vale , optime Ioachime , etsi quid aut liberius
aut imprudentius effutiui , da veniam homini non ali-
ter instituto. De stylo nihil opus est causari , quando
eas veneres magis ac magis dediscam . Eboræ XXII.
Aprilis.

10

NICOLAUS CLENARDVS IOA-
CHIMO POLITAE, S. D.

Lucianus.

INTER Græcos auctores , doctissime Ioachime , è
quibus Latini disciplinas fermè omnes hauserunt, 15
nullum tam diligenter legi atque euolui vt Lucianum,
non aliam ob causam, nisi quòd accepissem ab eruditif-
simis viris vnum eum scriptorem , ad cognoscendas
phrases abundè sufficere : Verùm quantum tuæ prædi-
cant literæ, multò melioribus auspiciis Græcanicæ lin- 20
guæ rudimenta & fundamenta didici. Tradit ille , vt
nosti, compendiarium quandam viam, qua planè citra
sudorem ac puluerem summus Orator breuissimo tem-
poris momento possis euadere . Nimirum dum alia
confector in Luciano, ἑλαθον ἐμαυτὸν δεινὸν τινα λέγειν ποιη- 25
σάμενον. Quare tibi immensas meritò gratias ago , qui
mihi meipsum tam apertè nunc ostenderis: antehac si-
quidem putabam sic tumultuariè scriptitans , epistolis
id me fortè consequuturum , vt si cursum studiorum
absoluissèm, & aliquantum cœpissèm parere, tolerabili 30
sermone linguarum studiosis dicerem: ita legunt Græ-
ci: hoc pacto sonant Hebræa : & Arabes quoque ad
eundem se habent modum. Verùm , vt audio , lautior
supellex est in instrumento meo , & imprudens Del-
phicum oraculum negligo γνῶθι σεαυτὸν. sum enim Ora- 35
tor , auctore Polite , οὐ τῶν τυχόντων μὰ δία ἀλλὰ τῶν πάντων 39
καὶ τῶν ἀρχαίων , ἢ οὕτως ἐπέειπεν τοὺς ἀρχαίους . nam miseris illis 41
multum

*Non sensi me ita
redditum esse
egregium Ora-
torem.*

*Non ex numero
vulgarium per Io-
uem, sed magno-
rum & priscorum
vel (vt sic dicā)
supra priscos.*

multum olei opus fuit : & se noctes atque dies excruciant, ut eleganti oratione in aures multitudinis influerent, mihi ne per somnium quidem unquam in mentem venit, Rhetoricis præceptiunculis incubere, cum
 5 tamen ad eorum laudem fortunatus peruenerim, & quod est artis tanquam cardo (si Ioachimo credimus) exactè, & ad plenum consequor : dum enim me abijcio, dum stylum humilem & aridum prædico, ita stylo ducendo, valere traducor, ut proram & puppim te-
 10 neam facultatis oratorix, nimirum, τὴν ὑπόκρισιν. Cæterum, Ioachime, quando meæ farinae Rhetoribus vna modò musa colitur, quam vocant φιλαυτίαν, volo cumulatissimè partibus meis fungi: nam & hoc quoque oratorium puto stultè gloriari, non minus, quam iactanter
 15 dicere: ne ignores, & minus amicum laudes, quam pro meritis, repentè & iam Poëta prodij, eodem Luciani præcepto fretus, qui solam impudentiam omnium artium fontem affirmat. Audi (si lubet) specimen noui Vatis, & leonem ex vnguibus æstima: cur enim iam
 20 pudeat magnificè loqui? Qui inepti personam suscipit, nihil prius habere debet, quam benè ineptire. Itaque cum his diebus febris poetica correptus essem, & ad Homerium scriberem epistolam, felici illius gratulando piscaturæ, hoc dictante Apolline, effudi distichon:

25 Poscis opes sacras nummo reperire prophano?

Curre citus Romam, sacra sunt venalia Romæ.

At præstat, opinor, totius fabulæ originem commemorare, ut scias, cur versus asperserim epistolæ Ho-
 30 uerianæ, imò ut plures discas Clenardi titulos, ἐκείνο γὰρ τὸ ἔργον, plausum auferre & laudari propter artem poeti-
 ticam: sum enim Poëta, & nouum genus carminis repperi. Dicenturque post hac Clenardica, haud aliter atque Sapphica, aut saltem Clenardia, ut Phaleucia: nam animus est, posthac eo genere tam crebrò
 35 uti in furia, quam ut noscas in manu habeo, ut quemadmodum Themistocles, si memini demandatum officium omnibus redditum περιόδησεν ita vos parui poetuli,

Hoc enim institutum est.

Exoptatum.

mani-

manibus pedibusque conemini, quo possitis conscribere Clenardica. O Erasme quanto meo bono mortuus es, cuius nisi sedulo funus curassem, necdum in albo poetarum esset Clenardus, aut ut verius dicam, poetarum Coryphæus: sic enim Lucianus præcipit, Quato minor sumus, tanto cristas erigamus sublimiores. Ergo acceptis Damiani, tuisque literis, omnia quæ in manibus habebam abieci, & totus in lacrymas solutus sum, domi, foris ubicunq; agerem, ob oculos mihi versabatur Erasmus: nec me tenere potui, quin multos doloris mei testes adhiberem: principio parvam Elegiolam effudi ad Resendum, cuius hæc fuit coronis:

Spirantem vulgus, quod non tolerauit Erasmus,
Defunctum serò quæret habere senem.

Mox ad eundem valde impatienter Erasmi obitum ferentem, hunc in modum Oden conscriptam misi: libet enim ea tibi quoque ostendere, quæ ad alios, vel Orator, vel Poëta, facillimè fundo, & ex tempore: & domi iam est Ode, ut ad ipsum perlata fuit: cur enim vereor vel cunctas syllabas meas in summo habere precio, quando tantus sum Orator?

SALVE Resendi, iterum furio, & rursus ineptio. Cùm redissem modò domum, audito sacro, ac semper ob oculos versaretur Erasmus; venit in mentem Horatij: qui, defuncto Quintilio, Oden scripsit ad Virgiliū. credo te fuisse non minus amantem Erasmi, quàm erat ille Quintilij. quòd si & ego personam Horatij queam sustinere; carmen haberes elegantissimū: imitatus sum tamen numeros, tu censor esto.

ERGO pallida mors eripuit senem
Indignanter Erasmus? cape publicos
Luctus, qui Latio te recreas stylo:
Musarum decus occidit.

Blandæ Cecropidum conscia paginæ
Gens assueta sonos carpere duplices,
Vtrisque celebrem plangite literis:

Iam nullum dabit is parem.

Diui-

Diuinus docuit voluere codices,
Et sensus retulit fortior integros,
Splendorem tabulis restituit sacris:

Luge concio mystica.

5 Omni mors meritò flebilis ordini,
Sed plorata nimis fata Resendio,
Quid frustra superùm frangere gaudia

Lamentis properas tuis?

Nam Desiderium ferre diutius,

10 Mortales inter tædia noxia,
Ingratum fuerat cernere cælites,

Sydus quòd cuperent nouum.

Quapropter positis desine naniis

Victori egregio condere funera:

15 Sed mecum modulis lætus amantibus

Cura pangere calitem.

AN hoc quoque licentia poëtica sibi vendicat, vt
cùm lugèdum dicam omnibus, tecum ficcis oculis ve-
lim triumphare? Quis tibi videor Ioachime? malusne
20 Orator, an pessimus Poëta? Audi porrò cætera. Eo ipso
die Oden quãdam tricolon tetraastrophon componere
cœpi benè longam: quam postridie absolutam exhibui
meo Principi. Stans enim pede in vno, versus possum
eructare plurimos, haud aliter atque Lucilius emuncte
25 naris duos cõponere versus, vt Flaccus ait, quem mul-
tò malim imitari, quàm istos operosos versificatores,
quibus sæpe syllaba vna, nocte solida facessit negotiũ,
& tamen mordendis vnguibus, cædendo pluteo, nun-
quam sibi satisfaciunt. Quanto ego felicior, qui quic-
30 quid subitò crepem, omnino afflatum Apollinis cre-
dam? Istis aliquis tandem exorietur Zoilus, qui poëti-
cen adimat: Clenardus spero tam erit eximius, vt ne-
mo eum curet inter malos Poëtas censere, & interim
hoc quoque lucri auferet, quòd cum amicis suauiter
35 seipsum ridebit. Et quid quæso interest nobisne, an aliis
ridendis capiamus voluptatem? quocirca strennuè glo-
riandum est, si malignos habeam vicinos, ipse mihi non
deero.

deero. Itaque deinde Sapphicum scripsi elegantissimum, quo nullum est apud Horatium longius: valde enim ubique foecundus sum: & ea mihi sunt optima, quæ numero ponderantur: qua parte Ciceronem refero pulcherrimè, qui hoc melior, quò copiosior. Etiam hinc aliquid iactare libet, siquidem pleraque me mirificè capiunt, & Augustini verbum re ipsa cõfirmo, stulto homini placet, qui sibi placet. Sed mos gerendus est Luciano, qui diligenter monet, vt perpetuò nostra laudemus.

M V S A quid cessat? tua nescit auris
Orbe quod toto trepidante luctu,
Fama iam clamat, pereunte vena
Eloquiorum?

Et paulò post oborto mihi fletu, sic pergo:
Iunge Clenardo lacrymas Georgi,
Impios mecum reuocare manes,
Quæstibus curæ, mihi tot diebus
Fletur Erasmus.

Versibus mœstis nimium dolenter,
I A M illud quod sequitur, an Sappho ipsa diceret
concinnius?

O senex annos recinende cunctos,
O sacris quotquot studeant Camœnis,
Mite solamen superans, recedens
Funus amarum.

C A E T E R V M quãdo Lucianus monet, vt alios semper præ nobis nihili faciamus, etiam hac in parte docilem me præbere volo. Missurus est ad Damianum Resendius carmen, quale cudere potuit homo ætatem omnem in Parnasso versatus: sed nihil ad nostra hæc, quæ non humano studio, sed repentino instinctu eduntur, vt Musis visum fuerit. Agnoui in hoc Poëta furtũ, quod prodendum est, vt aliis carpendis habear doctior: hic enim nobis qui sub Luciano meruimus, optimus est canon. Fermè quicquid versiculatus fui, amico Resendio legendum tradidi: non vt castigaret: nam & mendaciis

daciis quoque mea nititur Rhetorica, sed vt nouum
Poëtam laudibus ueheret. Interea ille laboriosus Vates
animaduertit, quæ mihi Apollo subministrasset: &
quòd ego prior occupassem, postea medicatò vsus est:
§ erat autem de Venere Coa, de qua sic comparationem
in Sapphico meo posueram:

MAXIMUM formas dare penicillo,

Vocibus Cois Veneris decoræ

Artibus summis opus inchoatum

10 Quærit Apellem.

Paginæ vastam fabricam disertæ,

Quam ferè limam vigilata scripta

Ceperant, votis Basilaë frustra

Poscit Erasmum.

15 ET quando nobis Rhetoribus, & Poëtis non pro-
letariis, sed classicis, hoc vnum propositum est, vndiq;
captare gloriam: etiam apud puellas me in hac furia
venditauit, vt vterque Clenardum sexus nihili putet esse
Poëtam: nam vides Ioachime, quo pacto subitò saliūt

20 mihi carmina bella: nam quicquid conor scribere, ver-
sus abit. Est hîc inter aulicas asseclas virgo eleganter li-
teris culta, aded mihi nota, vt vix nomen tenuerim, nisi
subuenisset Resendius: eam quoq; ad exequias Erasmi-
cas mirè venusto carmine cohortatus sum, quod ad

25 istum conclusi modum:

RUSTICOS aulæ rudis, & decori

Nescius, quauis gemitus reduco

Veste, Clenardus, venerans sepultum

Tristis Erasmum,

30 Purpura tu quæ nitida reluces,

Et Probam docto calamo reportas

Grandior fastu meliore adorna

Valea pompam.

EST enim virgini nomen Ioannæ Vasiæ, cuius ab
35 hinc bienniū epistolam vidi, cuius nec te puderet. Ve-
rùm ne aliis laudandis à me discedam, narrandus est fa-
bulæ actus extremus: in quo sic excello, vt cū in primis
lusi-

lusibus reliquos omnes superauerim, & vniuersa poë-
 mata vicerim, quæ sunt, quæ fuerunt, quæ mox futura
 sequentur: hic me ipsum etiam vincam, quod aiunt pul-
 cherrimum esse victoriæ genus. Quod si scias quàm
 mihi scitè in mentem venerit, fandalio profectò mihi
 caput demulceres: sic itaque res gesta est. Cùm toto
 animo domi sederè defixus in Erasmo, & me ipse sua-
 uiter titillarem, quod tam bonus subitò factus essem
 Poëta (vt fit) insolentiæ stimulis agitated, gloriæ meæ
 pulchrè consultum credidi, si novos aliquos miseris
 mortalibus proderem numeros: ita enim Poëtarum
 prouentum futurum vberiore, si laxiores calamis
 darentur habenæ. Sunt qui vix possint conficere Hexa-
 metra, cùm in Iambicis valeant. Itaque Comico videas
 fermoni propiores ad eò quandoque liberos, vt vno lo-
 co quinque pedum metra ponant. Nemo certè diffi-
 tebitur, quanto plures canendi & saltandi dentur nu-
 meri, tanto aditum ad poëticam patère latiore. Glo-
 riatur Horatius, quod Princeps Aeolium carmen ad
 Italos deduxerit modos: mihi longè maior triumphan-
 di gloria est, qui nihil ab Arabibus aut Græcis mutuò
 sumpserim: sed meopte Marte fretus, ad eò inauditum
 carmen repperi, vt decima forsitan nunc addenda sit
 Musa. Multa Ioachime veteri & prisco seculo latuerūt,
 quæ nunc passim in apertum sese proferunt: insulas, &
 habitabiles terras iam nouimus, quas Cosmographi
 hactenus præ Solis ardoribus humano generi præclu-
 serunt. Et quid reperiendis his bonis, & auro furando
 Perusino causam dedit? nimirum audax omnia perpe-
 ti gens humana ruens per vetitū nephas. Quod si prio-
 ri seculo tanta fuisset audacia, quanta nautis Lusitani-
 cis, non ad eò foedè scriptores in topographia lapsi fuif-
 sent. Itaque credo futurum, vt iam deinceps vos Poë-
 tas seruili quodam ingenio præditos planè conuincam,
 & mentitos esse ostendam, qui ob id dubitastis plures
 facere Musas quàm nouem, propterea quod sic prisco
 seculo traditum fuerit. Ego contra, verius inueni, de
 quibus

quibus neque fictum, neque pictum, neque scriptum v-
 quam est in poematis, quos nec Clio, nec Euterpe, neque
 vlla istarum sororum vsquam cecinit: ac spes est fore, vt
 propediem valde Parnasi moniales adaugeam. Ex ani-
 5 mo loquor, mi Polites: vix à lacrymis tempero, cum
 vestram omnium miseram sortem tacitus contemplor.
 Auctoritatem apud vos habet puellula Sappho: & car-
 minis noui inuentricem colitis, quasi præstantius esset
 alios venerari, quàm seipsum venerandum offerre: &
 10 vt mihi quidem videtur, eandem vobis libertatem præ-
 ciditis, quam hodie isti Doleti, & Ciceroniani: ij non
 aufint dicere versiculari, quia Cicero non vsurpauit.
 Liuium, Plinium vtrumque, & quicquid vnquam scri-
 ptorum extitit, inutile nobis faciunt, si aliter loquan-
 15 tur quàm Cicero, sapiuntque multò plus, quàm vni-
 uersi post Tullium, non cogitantes, quòd & alia scri-
 pserit Cicero, quæ intercidèrunt: quæ si comparerent,
 fortè Batauum non impeterent, quasi parum Latinè lo-
 quentem. Vos Poëtæ in eandem fraudem inciditis, &
 20 in modulandis carminibus, veteres imitamini, nec fas
 ducitis alios edere saltus, quàm quales illi saltitarunt.
 At cogitandum erat, forsitan eos pedibus fuisse aliis,
 quàm quibus nos hodie nascimur. Quid autem? Tur-
 nus tam grande saxum in hostem torquebat, vt nos mi-
 25 noribus lapillis vti vetaremur? Iam Poëtæ Græci quot
 iniuria temporum perierunt? & vt numerū Terentiani
 Grammatici non fuerint transgressi, ideòne mihi frau-
 di debet esse, quo minus liceat nouas inuenire Musas?
 Opifices omnes cum seculis mutantur: imò singulæ re-
 30 giones peculiarem quandam rationem sequuntur. Cùm
 ante annos aliquot excurrere libuisset Lutetiam, vide-
 bar illis in capite gestare nidum ciconiæ: tam vastus erat
 pileus, quem illic nostratium more seruabam: postea
 vsus minore, & Parisiensi: cùm redissem Louaniū, Co-
 35 clenius rogabat, nū peregrè caput perdidissem? Tu Ioa-
 chime, cātilenas istas vulgares nosti, & te cum Damia-
 no subinde oblectas. Eodem modo canitis hodie vt

F   olim?

olim? eosdem pedes nauticum habet celeuma apud
Zirecenses, & Italos? & iste Galatæ Patavinæ blan-
dius ne garriunt, quàm Catharinæ Zelandicæ? Breui-
ter, omnes calcearij, & coqui, nobis qui literas tracta-
mus, multò sunt prudentiores: comminiscuntur sem- 5
per aliquid noui, quod ad loculos faciat. Eos imitari
volo, & tot scrutari carminis genera, quot sunt causifici
Patauij, aut catenati in Lusitania. Sed iam tempus est,
vt aliquid degustes noui carminis. Cùm vellem conso-
lari nostrum Resendum, & iam viderer mihi nobilis 10
Poëta, taxo Campiniensi tempora redimitus, id persua-
fissimum habui, quicquid primùm in buccam veniret,
afflatum esse Musarum: accepto calamo, hunc in modũ
incepti:

ERASMI cultor, ô Resendi 15
Grauem qui concipis dolorem,
Et opples lacrymis ocellos.

HO S numeros conseruauit toto carmine, quod ex-
creuit multum: vbique enim sunt Maximini caliga, &
Clematis Aegyptia, corporis statura, prosa, versu: atque 20
vt scias me etiam grauius & magnificè canere, Audi
quæso Sophocleum Cothurnum:

VIRI non manibus caducam
Dabis vitam. rapit potenter
Simul florente cum iuuenta 25
Senes mors omnibus timenda,
Popello, & Regibus superbis,
Honorem purpuræ nitenti
Habens nullum. At decus Sophorum
Parant quod impigro labore, 30
Truci non indidit sepulchro.
Superstes semper est piorum
Fugax virtus quem videre.
Cadunt turres, cadunt tyranni,
Breuis vitæ bono fruente. 31

QV ID alia tibi commemorem? quando vel iis solis
immortalitatem meritis sim. Quod si rursus Tragicos
Bacchus

Bacchus quærat, nec Euripedem, nec Sophoclem, nec
 Aeschylum petet ab inferis: sed rectà se conferet ad op-
 pidum Diestense, salutaturus Clenardum. Cùm sic in-
 saniuissimè ad centum & sexaginta versus, eoque amplius,
 5 ac multis argumentis niterer dolorem Resendij miti-
 gare, ut perpetuò mei similis essem, ridiculo conclusi
 luctum, & seria in iocum conuertit.

QVID autem pluribus Resendi
 Morer te, multus increpando?

10 Poëtam te putamus omnes,
 Nec in pectus cadit Sophorum
 Dolor latus pio triumpho.

Sali, charum canens Erasimum,
 Voca vel te malum Poëtam.

15 Furorem sed Resendianum
 Probe si intelligo, choraules
 Prius fiat, trahatque restim
 Fori spectaculum frequentis
 Magis centum lubens Erasmos,

20 Velit quàm lacrymis perisse
 Grauem famam sibi Poëtæ.

HÆC sunt, Ioachime, Clenardica, me, me inquam
 auctore nata: quæ ubi Resendius vidisset, venit ad me
 postridie bene iratus. Et quid hoc, inquit, est rei? probè
 25 me tuis versibus torques: legi ea gratia hesternæ nocte
 totum Terentianum, nec usquam istius generis exèpla re-
 tulit: quasi verò, inquam, ille Maurus somniare potuerit,
 quid Clenardum docturus esset Apollo. Nouus sum Poë-
 ta Resendi, nouos fontes repperi. Vellem, inquit, vul-
 30 gato more mecum ageres, siquidem anno quoque supe-
 riore cum paucis diebus laborarem morbo poëtico,
 Resendianas ædes, nouo carmine celebraui. Accipe
 initium, ut rideas:

Dic peto dulce Resendi

35 Clenardo melos, estne poëticis

Inuidiam superare

Vis innata sororibus omnibus?

VERVM vt causas redderem commentimeï, ac vi-
 derem satis apertum campum fabricandis versibus, in-
 stitui quoddam Phaleucium ad eundem Resendum:
 id adhuc extremam manum desiderat. Siquidem cùm
 sic occasione mortis Erasmi, totus essem in canoris nu- 5
 gis; interuenit tabellarius Salmanticensis, & turbauit
 officinam poëticam. Ab eo die hætenus fui in scriben-
 dis ad amicos literis: accidit enim, vt eodem tempore
 mihi parandæ essent epistolæ ad vos, ad patriam, ad Sal-
 manticenses, ad urbem nostram Romanam, adeò vt his 10
 duodecim diebus ducendo calamo fermè enectus sim,
 & vt sum apud amicos planè περιησιασῆς: & nihil puto
 æquè synceram amicitiam decere, quàm de quotidiana
 vita reliquos certiores facere, etiam furorem hunc
 meum significauit. Quid? nõnne in omnes orbis an- 15
 gulos emittuntur veredarij, si quando noua reperta
 est insula? quid faciendum erat, vbi tam repenti nõuus
 & Orator, & Poëta extitisset? Miseras tu Ioachime
 Pasquilli iocos, reposui puto ad nauseam vsque: quid
 enim facerem ad iocandum lacepsitus, qui tam liberè 20
 consueui ludere in rebus seriis? Risisti meam Rhetori-
 cam, habes nunc, vt poëticen quoq; scommatis asper-
 gas. Laudarem ego vicissim epistolam tuam, tam di-
 fertè, tamq̃ue cordatè conscriptam, sed dogma Lu-
 cianicum violare nefas esto: vniuersi præ nobis sordere 25
 debent, alioqui nomen Oratoris tueri non liceret. Ve-
 nio ad reliqua. Miratus sum, quid tibi in mentem vene-
 rit, à medicis deficere ad causificos. Scripsi quid confi-
 lij dedissem Vasæo. quod si tibi quoque congruere iu-
 dicasti, tamen me puto defectionis auctorem non ha- 30
 bes. Barbariem ais in causa fuisse, cur reieceris medici-
 nam, & recondita quoque illic opus esse rerum cogni-
 tione. Ioachime, si barbarorum opes quæris, & aurum
 istud senectuti viaticum paras, *δὲι μὲν γὰρ βαρβαρίζειν.)*
 probitas enim laudatur & alget. Deinde, Est aliquo pro 35
 dire tenus, si non datur vltra: liceretq; tibi medicinam
 sic didicisse, vt barbaris istis in reparanda nihil cederes:
 &

Oportet aliquã
 tulum barbari-
 zare.

& præterea Græcis instructus apud principes viros, no-
 men haberes aliquanto honestius, quàm cæteri. Iuris
 peritiam si nolis ea ratione tractare, qua vulgus homi-
 num, sed Budei placeat institutum: sanè literatum iuris
 5 antistitem præstiteris. ἀλλ' ὀυδ' ἐν πρὸς τὰ ἀλφίτα. nam qui *sed nihil ad fa-
rimam.*
 eam hodie professionem habent quæstui, non tam iu-
 stitiæ, vt ait Cicero, quàm litigandi tradunt vias. Va-
 sæi alia est causa, quàm tua: viuit Salmanticæ in summa
 nominis celebritate: videturque iam de vita in poste-
 10 rum agenda statuisse. Literas humaniores colit, & di-
 uitum liberos fidei suæ commissos gnauiter instituit:
 quântum eius spirabat proxima epistola, hoc anno præ-
 ter suum famuli que victum, seponet LXX. ducatos: &
 nisi me fallit coniectura, parum habebit negotij cum
 15 studio iuris. Tu Ioachime, quando non libuit in Latinis
 Græcisque literis cardinem ponere, quo deinceps tota
 verteretur vita; in hoc mihi peccasse videris, quòd me-
 dicinam reliqueris; cum præsertim iam annos aliquot
 20 successiuis horis, & postea ὡς τὸ ἐργον amplectereris: ni-
 hil in nobis deterius ad promouendum est, quàm in-
 stabilis animus. Si impulsu Zagari, aut aliorum ami-
 corum factum est, dabis operam, vt saltem nunc ne va-
 cilles. Adhuc vigent anni, & potes recta ratione sic præ-
 25 sens studium moderari, vt bene senectuti prospectum
 fit, siquidem hodie optima summi est ista via proces-
 sus, causarum noscere formas. Vnum te tantum admo-
 nebo, vt si stat sententia ius discere, ne tuo iudicio mul-
 tum tribuas, neque ob id præceptores damnes, quòd
 spurci sint, & barbari: politiores literas iam missas fa-
 30 cito, nisi fortè περίεργως animus defatigatus sit recrean-
 dus. Vulgata via incedendum est, si vulgari more di-
 tescere cupias: scire quid æquum, quid iniquum, non
 magni est negotij: & Ofellus rusticus saepe id melius
 definiat, quàm centum causifici: sed discendum est,
 35 quo pacto lis cõstituenda sit, quibus technis prorogan-
 da, quomodo eludendus aduersarius, id priuata in-
 dustria intra domesticos parietes nunquam assequeris:

nimis enim ista ingenij tui indoles ab ista vafricie sem-
 per abhorruit. Exuendus est Ioachimus Polites, & ita
 ad tempus sermonis delitiæ sunt dediscendæ, vt Bar-
 tholum iures melle Attico suauiore. Ne me putes
 hic ludere, seria res est, mi Ioachime: si non potes of-
 firmare animum, vt totum diem impendas audiendis
 illis rabulis; tamen consultum est vnā atque alteram
 lectionem audire quotidie. Et quamuis stultus sim,
 qui in alienam messem velim falcem immittere, non
 possum tamen celare, quid in plerisque studiosis iuris 10
 valde damnauerim. Videbam plurimos rudes totius
 rei, protinus sese dare omnibus audiendis lectionibus:
 ij vnū atque alterum annum sic perdunt, vt in scho-
 lis id modò percipiant, præceptorem multas crepare
 leges, citare capitula, & innumeros paragraphos: cum 15
 his mihi aliquando fuit colloquium, & sic agebam: si
 nostis vtcunq; Latine, priuato studio intra annum li-
 cebit domi omnes iuris titulos, & omnia legis capita
 legere, nullis omnino adhibitis glossematis, & quāuis
 non dabitur assequi singula, assidua tamen lectione, 20
 summam rei bene notam habebitis, & sic vtcunq;
 vniuersas materias iuris degustaueritis. Hic fit primi
 anni labor, quo tractabitis iuris libros, vt Terentium,
 vel alium quemuis auctorem prophanum. Quid hinc
 emolumentum? vbi iam audiueritis in scholis doctorem 25
 effundentem nunc has, nunc illas leges, nihil turbabi-
 mini: sed lecta & melius iutelligetis, & iam deinceps,
 quotidie summa cum voluptate vnus anni laboris fru-
 gem reportabitis. Si Ioachime tot haberes libras gros-
 sorum, quot horis è iurium scholis inanis redisti, iam 30
 credo istis doctoribus laqueum mandares. Audio To-
 losæ sic institui iuuentutem, vt sit qui paucissimis men-
 sibus, totū corpus iuris absoluat, & literam modò bre-
 uibus explicet: at tu credo quem primū nactus es præ-
 ceptorem, eum trimestri pertulisti in vno legis capite: 35
 siquidem hoc istis studio est, vt totum, in Oriētem ob-
 torto collo trahant, quicquid in reliquis orbis partibus
 proue-

prouenit. Mentior, an scopum attingo? Sed iam sit modus: nec hæc dicta sunt, vt tibi præscriberé, sed vt ostenderem; quo pacto ego Iuristuderem; si in fatis fuisset capitale causificorum hostem, ipsum fieri causificum.

5 Quamuis, Ioachime, iam æquales ætate, in hoc studio te præcesserint; si tamen recta via incedas, caueasque ne multas horas perdas legendis nunquam finiendis citationibus, facilè assequeris reliquos: quorsum enim at-
 10 tinet in vnum dogma confirmandum, duas columnas conspurcare citandis paragraphis? Lege Felinú, & mihi subscribes. Posteaquam iam corpus iuris perlustraueris in scholis, quotidie licebit aliquid certi colligere, & id omnium optimo capitulo, aut lege, vt dicunt, firmatú, illius diei lucrum ducere, exacto anno crescet summa,
 15 & sensim parabis iudicium causificum. Ignosce, nam amore tui stultè prouectus sum, quòd suspicarer, quid potissimum te torqueret: si fallus sum, proximo tabelario me refelles. Modò scripsi ad D. M. Vigerium, & necdum epistolam obsignaui, accipe ipsa verba. Oc-
 20 currit & Ioachimus Polites, qui & ipse medius erit, per quem crebrò te salutemus: is est, cuius epistolam hìc legisti, iuuenis in vtraque lingua doctissimus. Habet Patauij conditionem honestam, ac iuri dat operam: si quando illuc profiscaris, oro cognoscas indolem, &
 25 videas num consanguineis queat esse vsui. Accepi modò epistolam, in qua & ipse testatur gratissimum sibi futurum, si eum vidisse detur, quem ego tantopere prædicem. Velim modis omnibus, vt sub te patrono aliquandiu permaneret in Italia: siquidem vt stúdio-
 30 sis fermè contingit, abiectione videtur animo, in quo tamen eas dotes possidet, vt si euectorem aliquem nactus fuerit, qui ocium studiis subministret, orbi vniuerso, doctrinæ nomine, facilè futurus sit admirationi. Quid? si iam fratris filiis consultum est, possétne Vige-
 35 rius Romæ quoque Politem nostrum illustrare? Hæc ego de te Ioachime, quæ ad quam commendationis notam pertinét, nescio, nisi quòd ex animo prorsus scribã.

Campensis si valet, bene est: nos immemororum sumus
 immemores. Gratularis mihi Canonicatum trecento-
 rum ducatorum: historiam omnem audies ex Damia-
 no, quamquam quòd ad ternarium numerum attinet,
 rem acu tetigisti, simulque verum fecisti adagium: The-
 saurus carbones erant. Quæris quo pacto? Institui æsta-
 te superiore familiam duobus emptis mancipiis, qui-
 bus nuper adieci tertium: natu maximus, Michael est Dē-
 to, annos natus xv. adeò pulchrè dentatus, vt me cum
 vniuersis ducatis, facillime dentibus in sublime tollat,
 nec minus gaudet rodendis ofsibus, quàm canes: Me-
 dius est Antonius Nigrinus, agens annū circiter duo-
 decimum: tertium Sebastianum puerum nouennem,
 proximis diebus noster Resendius iussit esse Carbonē.
 Horū trium Aethiopum Clenardus iam tanquam ludi-
 magister est factus. Hunc in modum, si trecentorū du-
 catorum canonicatus redactus est, an non thesaurus
 carbones? Putabamur, Ioachime, ituri Braccaram; ita-
 que periclitandū prius erat, quo pacto agerem patrem-
 familias. Satis fuerant in rem culinariam etiam paucio-
 res serui, sed literis eos destino, & habeo vt ingenuos
 decet: spero mihi aliquādo erunt, quod Diphilus Craf-
 so, & Tiro Ciceroni. Non ago cum eis nisi Latinè, &
 nunc probè capiunt: pingunt quoque literas satis di-
 stinctè: medius cæteris magis ingeniosus, prandenti
 mihi lector est. Cœpi ab hinc duobus mensibus per
 iocum inter comedendum dicere: Musa, Musæ, &c. Ne
 multa, iam bellè declinant, etsi necdum Grammaticum
 legerint. Cùm studere non libet, his me oblecto tan-
 quam simiis. Si quando libet deambulare, capio comi-
 tes, & in agris per viam declinant nomina: & nisi fallat
 coniectura, istis Nigrinis debeo, quòd Musas habeam
 tam propitias. Puto enim eo tempore dum initiaren-
 tur declinationibus, à nobis Musa & Musæ per omnes
 casus salutatae sunt, adeò crebrò, vt Ennius eas in omni
 vita non appellarit sæpiùs, itaque gratiam retulerunt,
 & me insignem fecere Poëtam.

Belli-

BELLICOS tumultus, nusquam hodie minus timeri credo, quàm in Lusitania, & vobis isthic nihilo sumus inferiores: faxit Deus, ne pestis, aut annonæ caritas nos premat.

5 **CONVERSIONEM** Pauli III. seruauit sibi meus Princeps, cui ob id solùm epistolam tuam nolui ostendere, ne illud legeret de trecentis ducatis, etsi principio planè exhibere statuissem: sed pressius cogitans, putauit non expedire. Ad Houerium paruulam conscripsi epistolam testem furoris mei, vt suprà dixi, in qua hominè orauit, vt, quia Romæ fuisset, hoc Mantuani distichon mihi interpretaretur:

Viuere qui sanctè cupitis, discedite. Romæ

Omnia cùm liceant, non licet esse bonum.

15 **CAETERVM** vbi absoluissem, & eam relegerem, visa mihi est liberior, quàm vt ausus fuerim nunciis committere. Aliàs assabimus istum piscem, quem Romæ (vt dicis) modò cepit.

20 **VALE** Ioachime, & si velis viuere bene & beatè, non te affligas cogitatione senectutis: potens est Deus, quem si timuerimus, abundè sumus diuites. Qui scis an tibi expediat esse diuiti? ille summus paterfamilias nouit, quid domesticis conducatur: id modò sedulò curremus, vt numeremur inter filios. Cùm paruulus esset, terrenus pater prouidebat, ne deessent calcei, ne cætera: an pater cælestis nostri minorem curam habet? Isthæc, inquires, sunt speculationes, sed quid ad crumenam? Audi contrà distichon vnum:

Crumena quid facit, pius si sis minus?

30 Si sis pius, quid opus crumenæ sarcina?

RVR SVM vale, & tuum ex me Splinterum re-
saluta. Eboræ, die Ioannis in Decembri, Anno
M. D. XXXVI.